

ako ne pride njih večina do prepričanja, da bode nova veljava denarja v korist celi naši državi.

Toliko za sedaj, o svojem času izpregovorimo pa še že več, ako bode treba.

## Cerkvene zadeve.

### Križev teden.

Zgodovinsko-liturgična črtica.

(Konec.)

Predno se je prošnja procesija vzdignila, potresli so udeležencem glavo s pepelom; ti udeleženci pa so bili ves narod. Potem se je narod poškopil z blagoslovljeno yodo in začel se je pobožni obhod. Procesija je bila sestavljena iz duhovščine in vernikov več cerkvá druge vrste, kateri so se s križem na čelu zbrali v glavni cerkvi. Duhovščina glavne cerkve je vodila obhod; vsi pa, kleriki in lajki hodili so bosi ter so prepevali litanije, psalme in antifone med potjo do bazilike, ki so jo že prej kot postajo ali statio zaznamovali; tu se je obhajala tudi sv. maša. Obiskavali so tudi vse cerkve, memo katerih so prišli in ondi peli kako antifono v proslavo skrivnosti ali svetnika, kateremu je bila cerkev posvečena.

To so bili s prvega začetka pri prošnjih obhodih navadni obredi, ki so se tudi ohranili nekoliko časa. Menih šentgalski, kateri nam je toliko dragih spominov o Karolu Velikem zapustil, poroča, da je veliki cesar one dni enako, kakor najpripustejši vernik, svoje obutalo sezul ter bosonog od svoje palače do postajne cerkve za križem korakal. V 13. stoletju pa je sv. Elizabeta turingiška dajala narodu svojemu isti pobožni vzgled. Srečno se je štela, ako ji je bilo mogoče pri prošnjih obhodih pomešati se med najrevnejše žene izmed naroda bosa in zavita v resasto volneno obleko za križem hoditi. Sv. Karol Boromej, kateri je v svoji škofiji toliko starih častitljivih običajev zopet vpeljal, je skrbno gledal na to, da se prošnji obhodi niso zanemarjali. S svojo skrbjo in s svojim vzgledom je zopet zanetil staro gorečnost za toliko sveto navado. Zapovedal je svojim vernikom post za te tri dni in se ga sam držal ob vodi in kruhu. Procesija, katere se je morala duhovščina vsega mesta udeležiti in katera se je pričela s pepljenjem, šla je o zoru iz stolnice, kamor se je še le ob treh ali štirih popoldne vrnila. V ponedeljek obiskali so 13 cerkvá, v torek 9, v sredo 11. Sveti nadškof je v eni izmed njih daroval sveto mašo, potem pa imel govor do ljudstva.

Ako primerjamo to gorečnost naših pradedov glede posvečevanja onih treh dni z mlačnostjo sedanjega rodu, ki se za slovesno obhajanje prošnjih procesij skoro nič ne briga: ne bomo napačno sodili, če rečemo, da je to znamenje, da je dandanes zelo opešal krščanski duh. Kako važen je smoter, ki si ga je cerkev s temi procesijami postavila! Koliko vernikov, ki imajo mnogo prostega časa, bi se jih lahko udeležilo; toda ne da bi ta lepi zlati čas posvetili očitni katoliški pobožnosti, porabijo ga za zasebne. In naj so še tako koristne, vendar ne morejo onih milostij jim pridobiti, kakor javna udeležba bogoslužnih naredb, katere je sv. cerkev sama zapovedala in jih tudi ona še zmiraj vodi.

Prošnji obhodi so se naglo razširili iz Galije po zahodni cerkvi. V Spaniji jih nahajamo že v 10. stoletju; tudi po Angliji so se hitro razširili in po srednji Evropi so prišli v navado z novoustanovljenimi cerkvami. Rim sam jih je vsprejel koncem 8. stoletja

za papeža Leona III. Kmalu potem so se tudi galske cerkve odpovedale svoji lastni liturgiji in se oklenile rimskega obreda: ob enem je bila v Galiji vpeljana tudi procesija sv. Marka. Vendar je bil pri tem mal razloček; v Rimu ohranila je procesija dne 25. aprila ime Litania major, novi obhodi pa so se zvali radi razločka Litaniae minores. V Galiji je bilo ravno narobe. Ondi so ohranili obhodi prošnjega tedna ime Litania majores, a na novo prišla procesija sv. Marka imenovala se je kot mlajša Litania minor. Poleg tega rimska cerkev s procesijami prošnjega tedna tudi ni vsprejela njih vse strogosti gledé posta, in to zaradi velikonočne dobe, v katero spadajo, ker ni hotela onih 40 veselih dni, ko je Jezus še občeval s svojimi učenci, kaziti s postno zapovedjo. Zaukazala je le zdržati se mesnih jedij te tri dni. Milanska cerkev, katera se, kakor vemo, strogo drži prošnjih obhodov, jih je tudi preložila na ponedeljek, torek in sredo po nedelji v osmini vnebohoda Gospodovega, da tako padajo izven velikonočne dobe.

Da se držimo prave mere — rimska cerkev jo ima vedno —, moramo te obhode smatrati kot sveto naredbo, katero naše velikonočno veselje pač kroti, a ga ne sme nikakor zatreti. Vijolčasta barva, ki se rabi pri procesiji in maši, ne pomenja bega ženinevega (Vis. pis. 8.), marveč nas opominja, da se bliža njegov odhod. Naložen nam zdržek, dasi tudi ni združen s postom, priča, rekel bi, že v prihodnost o naši žalosti, da kmalu Izveličarja ne bode več med nami.

Ko pišemo te vrste, katere naj bi imenitni pomen spokornih obhodov prošnjega tedna razložile, opomniti je še treba, da se je s časom krščansko mišljenje toliko poslabšalo ter post in zdržek čedalje bolj zanemarjal tako, da je bila sv. cerkev primorana, od te zapovedi odnehati. Naj bi torej pravi verniki iz tega razvideli, da je dandanes, ko vera peša, tim večja dolžnost, s skupno molitvijo poravnati toliko koristno in staro, zdaj pa odpravljeno postno zapoved, katera je našo mehkužnost le malo težila.

Po sedanjem cerkvenem redu pojejo se pri prošnjih obhodih — kojih namen je, po grehih razžaljeno usmiljenje Gospodovo ter nebešcanov brambo za nas zemljane in imetje naše izprositi — litanije vseh svetnikov in se služi posebna maša v postajni cerkvi, ali pa, kadar se procesija v nobeni hiši božji ne ustavi, v oni cerkvi, iz katere se je obhod pričel. Litanij vseh svetnikov radi njihove moči in zdatnosti nikdar ne moremo zadosti ceniti; cerkev jih rabi o vsih važnih prilikah kot sredstvo, da bi si z njimi božjo milost po posredovanji vsega nebeškega dvora izprosila. Ako ti torej res ni mogoče vdeležiti se prošnjih obhodov, ne zamujaj vsaj teh litanij záse moliti in tako se zediniti s sv. cerkvijo. Udeležil se bodeš tako koristi toliko svete naredbe ter bodeš pomogel po svoji moči zadobiti onih milostij, katerih krščanski svet one dni prosi. V prošnji maši, katera je za vse tri dni ista, govori vse o potrebi in moči molitve. Cerkev rabi pri njej obleko štiridesetdanskega posta, da tako izraža nujno željo sprave z Bogom; vse pa diha upanje, da bomo uslišani, saj dobro čutimo, da se ta nada opira na ljubezen od smrti vstalega nebeškega ženina.

Po »C. G.«

## Gospodarske stvari.

### Kaj nas uči narava.

(Konec.)

Opazujmo marljivo delovanje ptičev. Celi dan jih vidimo mrčes iskati. Razun tičev imamo še mnogo dru-

zih živalic, katere se z našimi škodljivci hranijo, toraj so nam vrlo koristne. Varujmo tedaj te, ne pa, da jih brezumno preganjamo.

Poslušajmo naravo in mnogo pritožeb, mnogo zdihovanja radi slabih časov ne bode potrebnih. Dobrotljiva narava nam daje sama največ navodov, kako da zamoremo, kot nje najumnejša stvar, nje sicer tako bogate darove zaslužiti. Popolnoma brez truda, to se ve, da ne gre. Ona nam jih nudi, kakor se n. pr. v vreče povezanim dečakom nudijo slaščice, katere si morajo skakajoč pridobiti. Boriti se treba na svetu za obstanek z raznimi bitji, katera se tudi po svojem načinu za obstanek borijo. Človek ima pa ostro orožje, svoj um, katero mu v najtežavnih slučajih pomaga, ako ga zna si prav izkoristiti. To mu pa narava s svojo zgovornostjo še posebno olajša. Kot jako jasen primer navedemo trtno uš in sredstvo, katero se sedaj v obče že uporablja za ohrano vinogradarstva. V prejšnjih časih, ko se še ni trtna uš pri nas v Evropi pokazala, so jo sicer v Ameriki vže poznali ter so jo večkrat na listji ameriških trt opazovali, o nje škodljivosti pa se ni pač še nikomur sanjalo. Tako se je prigodilo, da so hoteli v tistih časih naše evropske trte vpeljati v take kraje, kjer je bila trtna uš doma. Kako so se pa ljudje čudili, ko so te v kratkem času pri sicer vgodnih pogojih poginile med tem, ko so domače vedno lepo naprej rastle. Ko se je pa trtna uš po nevednosti prinesla v Evropo, potem se le so jeli nje škodljivost spoznavati. Vplašili so se vsi vinorodni kraji in razpisali so lepe premije za sredstvo proti tej nadlogi. Toda vse zaman. Sredstev je bilo mnogo izumljenih in se še dandanes izumljevajo, toda nobeno ni bilo dovoljno. Med tem je pa vže od davna narava v Ameriki pričala, kaj da se naj vpotrebi. Prišli so toraj ljudje tudi s časom na to pametno misel, ameriških trt se posluževati, katere v njih domovini vkljub temu, da trtna uš na njih vže od davna prebiva, lepo rastejo. Narava je naprej tudi človeka še učila, na kaki način se naj teh samo po sebi nerodovitnih ali pa nepovoljen plod dajajočih trt poslužuje, kako naj jih cepi, tako, da dandanes ni trtna uš nič več tako strašna šiba.

Smoter tega spisa je s tem dosežen. S tem ni bilo nameravano navoda, tako rekoč receptov za različne načine kulture podati, temuč samo navod, kako se zamore kmetovalec od narave same največ učiti. Kjer kaj čita ali sliši in še sumi, da-li je tako v resnici, naj vsaj v malem poskuša, to je, naj naravo vpraša, je-li stvar taka. Nje odgovor mu bode gotovo jasen, in ako je dovolj izurjen ga zastopiti, tedaj mu bode tudi vse po sreči šlo. Kmetovalec se mora toraj privaditi vse točno prevdarjati. To mu je več vredno, kakor zaklad. Kar se tiče poskusov, kateri so tako rekoč naravi stavljeni vprašanja, mora biti vedno podvzeten, se ve, da v toliki meri, da se sam preveč ne oškoduje. Taka podvzetnost mu bode donašala gotov denar, on bode pa tudi povzdignil kmetijstvo iz stanja prostega rokodelstva, v katerem se sedaj nahaja, v višjo stopinjo, kjer ne deluje fizična, ampak tudi duševna moč, katera je pa veliko bolj plačevana, kakor bodi si še tako grenke potne prage.

Na vsak način je pa dobro, da si navod za take poskuse zbira iz dobrih spisov, da nam ne bode treba skušati, kar je drugi svet vže kot ničvredno skušil. Vspeli poskusov naj pa tudi svojim sosedom privoši tako, da se eden drugemu učijo in prej pridejo do popolne dovršenosti kmetovalca.

J. Belé.

**Sejmovi.** Dne 28. maja na Gori nižje Ptuja. Dne 29. maja v Poličanah. Dne 30. maja pri Sv. Lovrenci na Kor. žel., v Reichenburgu in v Središči. Dne 31.

maja v Cirkovicah (izostane letos) in v Rečici. Dne 1. junija v Lučanah in na Ptuji. Dne 2. junija v Artičah.

## Dopisi.

**Iz Ljutomera.** (Občinske volitve.) Z volitvami za trsko občino, ki so se bile dne 21. maja dokončale, je volilni vihar se zopet za tri leta polegel. Slovenci so z izidom letošnjih volitev zadovoljni, ker v okolici imajo sedaj same zavedne predstojnike, v trgu pa tudi niso zaostali, ampak nekoliko glasov so pridobili. Nemška stranka je vse sile napela, da bi tudi iz tretjega razreda slovenske zastopnike vrgla, pa jej ni posrečilo. Slovenci so zopet svoje 4 zastopnike v 3. razredu izvolili, v drugem in prvem razredu pa so ostali v manjšini; v prvem razredu samo za 2 glasa. Nemška stranka je stobila vse svoje volilce od vseh vetrov: z Dunaja, Celovca, Maribora in Radgone, in nobeden ni izostal, in vendar so v 3. razredu komaj 50 glasov nabrali, a naši so jih imeli 83. V 2. razredu volijo skoro vsi uradniki in penzionistij, ondi imajo naši 8, uni pa 19 glasov, v 1. razredu naši 5, uni 7 glasov. Ogromna večina nemških volilcev, na katero se vedno sklicujejo naši nasprotniki, je v resnici tedaj precejšnja manjšina, kajti skupaj je naših volilcev bilo 96, nemških pa samo 76 in med temi jih še je nad polovico Slovencev, ki nočejo razumeti pesnikovih besed: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujevi peti. Nasproti tem pa smo videli tudi samozvestne in odločne narodnjake, ki so si v čast šteli, svoj glas dati možem svojega roda. Ti se niso dali pregovoriti, ne preplašiti in ne zmotiti, kajti dobro vejo, kar je naš Modrinjak zapel: »Zadnji človek je na svetu, ki svoj rod za nič drži«. Upamo, da bode jih tudi do tega prepričanja vedno več prišlo in da bomo tudi v 1. razredu prišli do večine: saj se to za Ljutomer tudi spodobi.

**Iz Bučecovec.** (Požar in zahvala.) V nedeljo, dne 15. t. m. začelo je ob dveh popoldne goret na skednji pri Šafariču; požar se je naglo širil in pokončal 6 posestnikom hiše in druga poslopja. Ogenj zatorili so otroci z žveplenkami. Zavarovani so bili vsi, a le za majhne svote. Da se ni požar razširil, imamo se v prvi vrsti zahvaliti vrli požarni brambi v Vržeji, katera je bila prva na pogorišču, akoravno je imela izvzemši Ljutomerčane, ki so še le ob 6. uri tje prišli, najdaljšo pot. Za Vržejce so prišli požarniki iz Hrastja-Mote z dvema brizgalnicama; Križevčani-Lukavčani in nazadnje Ljutomerčani. Tem potom se zahvaljujemo vrlim Vržejcem, ki so, kar jaz požara v obližji pomnim, bili vselej prvi in najpogumnejši; kakor tudi požarnikom iz Hrastja-Mote, in vsem, ki so pomagali gasiti nam naše imetje. Žalostno me je v uho zbadalo povelje: »Boser! boser!«. In kdo je to »komandiral«? Nikdo drugi, kakor prejšnji poveljnik vržejske požarne branbe! No, pustimo mu to, saj se bode vendar enkrat naveličal tam »čohati«, kjer ga nič ne peče. Še enkrat hvala vsem gasilcem in požarnikom, posebno pa požarni vržejski!

**Od Malenedelje.** (Opomnja.) Zadnje čase bilo je čitati v raznih slovenskih časopisih več dopisov, katerih znak so zvečinoma osebnosti in pod katerimi dopisi se skrivajo pisatelji pod nepravimi imeni ter se vsled tega dolžijo tukaj celo nedolžne osebe, kar je s tem bolj obžalovati. Tudi tukajšnji krajni šolski svet, oziroma njemu nasprotujoča stranka bila je več ali manj zadeta in opisana. Vzrok cele te zadeve bila je le bolj nevednost, kakor hudinja, zato bi je ne trebalo tolikrat vesiti na veliki zvon. Dobro bi bilo in svetovati je, naj bi naši itak vrli Slovenci in dopisatelji v časopise